

Tisková zpráva

Lesnický management v Evropě není v rovnováze s přírodními procesy, ukazuje nová studie

Praha, 28. dubna 2022 – Ačkoliv lesnatost v rámci Evropy stále stoupá a rozlohy lesů jsou vyšší než v posledních staletích, narůstá také ohrožení lesních ekosystémů. Dle nové studie, na které spolupracovali také vědci z Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze (FLD ČZU), trpí evropské lesy přemnožením lýkožrouta, potýkají se s různými chorobami a zvyšující se frekvencí větrných kalamit a požárů. Jako jednu z příčin vědci považují nerespektování přírodních procesů.

Studie zveřejněná v prestižním vědeckém časopise *Ecological Applications* je výsledkem rozsáhlého několikaletého výzkumu lesů napříč třinácti státy Evropy. V týmu vědců, kteří se na studii podíleli, jsou také profesori Miroslav Svoboda a Tomáš Hlásny z FLD ČZU. Dle profesora Svobody, vedoucího Katedry ekologie lesa, který se dlouhodobě věnuje výzkumu přírodních procesů v posledních zbytcích člověkem neovlivněných lesů v Evropě, vypovídá studie o tom, že lesnický management uplatňovaný v Evropě se silně odklání od přírodních mechanismů, které utváří přirozenou strukturu porostů a mozaiku různých lesních typů. „V takových porostech můžeme pozorovat variabilní strukturu, tedy např. stromy různého věku a velikosti či velké množství stojícího i ležícího mrtvého dřeva. Současný management strukturu lesa homogenizuje a oslabuje tak přirozené schopnosti lesa odolávat nepříznivým vlivům a zotavovat se po nich,“ uvádí.

Vědci zjistili, že struktury lesa tvořené přírodními narušeními, tzv. disturbancemi, ať už se jedná o kůrovce či požáry, se výrazně odklání od struktur, které jsou vznikají působením lesnického managementu. Tzv. výběrný způsob hospodaření se s přírodní dynamikou překrývá z 53 %, široce využívaný holosečný a podrostní způsob však pouze ze 7 %. Narušení způsobená tzv. rotačním hospodařením jsou častější, což lesním ekosystémům zkracuje čas na obnovu. Tradiční způsoby lesnického hospodaření oproti přírodním disturbancím zanechávají méně živých i mrtvých stromů, které jsou však důležitými stabilizačními prvky ekosystémů. Obecně jsou přírodní narušení sice vysoce variabilní co do velikosti, ale v porovnání s důsledky těžby dřeva mají méně závažné ekologické dopady.

Vědci dále zjistili, že téměř 73 % evropských lesů směřuje k homogenní stejnověkové struktuře. U takových porostů se sice daří maximalizovat produkci, a tedy i výnosy ze dřeva, ovšem jsou stále zranitelnější vůči disturbancím a klimatickým změnám. „Pokud vytvoříme homogenní krajinu, které budou vládnout smrky kam oko dohlédne, pak se ve stejném rozsahu může rozšířit i kůrovec,“ říká další ze spoluautorů studie, profesor William S. Keeton z univerzity ve Vermontu (USA).

„Lidská činnost zásadně vzdaluje strukturu lesů od struktur vzniklých působením přírodních procesů, včetně disturbancí. Stávající způsoby managementu je proto potřebné upravit tak, aby lépe odpovídali přirozené dynamice – jedná se o tzv. přírodě blízké hospodaření nebo hospodaření s přírodní

dynamikou. Podpora přirozených struktur lesa je důležitou součástí adaptace lesů na změnu klimatu,“ uvádí profesor Tomáš Hlásny z ČZU.

Od konce poslední doby ledové lidé evropské lesy využívali a měnili, přičemž od neolitické revoluce, tedy přibližně za posledních šest tisíc let, zásadním způsobem. Až za posledních několik století se však v Evropě vyvinulo lesnické hospodaření zaměřené na intenzivní produkci dřeva. Obhospodařované lesy, často udržované holosečným způsobem hospodaření, se těží každých 80–120 let. Dochází k potlačení „nežádoucích“ narušení, jako jsou polomy, požáry a povodně, a k odstraňování ekologicky významných prvků, jako jsou mrtvé a umírající stromy, či ekonomicky nežádoucí dřeviny. Česká republika je na základě této studie jedna ze zemí s nejvyšším podílem těchto jednodruhových plantáží.

Ačkoliv byl management orientovaný na produkci až donedávna považován za samozřejmost, různé výzkumy ukazují, že cílevědomé zaměření na maximalizaci zisku ze dřeva v konečném důsledku snižuje odolnost lesa a v době probíhajících klimatických změn nebudou tyto porosty schopné čelit suchu či hmyzu. *„Dalším významným faktorem je, že takovéto lesy jsou nehostinným prostředím pro lesní organismy, které jsou naopak z velké části vázány na strukturně bohaté prostředí s velkým podílem mrtvého dřeva a druhově a velikostně různorodými stromy skýtající stanoviště k úkrytu, rozmnožování či potravě. Bohužel, ani v České republice nechráníme takovéto lesy dostatečně. Příkladem je fakt, že pod záštitou státu se kácí i dvoustleté bukové porosty, které jsou již ekonomicky nezajímavé, ale z hlediska biodiverzity velmi cenné. Výzkum a osvěta v této oblasti jsou stále zapotřebí,*“ dodává profesor Svoboda.

PAGE *
15/05/25

Česká zemědělská univerzita v Praze

ČZU je čtvrtou až pátou největší univerzitou v ČR. Spojuje v sobě stodesetiletou tradici s nejmodernějšími technologiemi, progresivní vědou a výzkumem v oblasti zemědělství a lesnictví, ekologie a životního prostředí, technologií a techniky, ekonomie a managementu. Moderně vybavené laboratoře se špičkovým zázemím, včetně školních podniků, umožňují vynikající vzdělávání s možností osobního růstu, včetně zapojení do vědeckých projektů doma i v zahraničí. ČZU zajišťuje kompletní vysokoškolské studium, letní školy, speciální kurzy, univerzitu třetího věku. Podle mezinárodních žebříčků univerzita patří k nejlepším 3 procentům na světě. V žebříčku Academic Ranking of World Universities (tzv. Šanghajský žebříček) se v roce 2020 umístila na 801.–900. místě na světě a na 5. místě z hodnocených univerzit v ČR. V roce 2021 se ČZU se stala 62. nejekologičtější univerzitou na světě díky umístění v žebříčku UI Green Metric World University Rankings.

Kontakt pro novináře:

[Karla Mráčková, tisková mluvčí ČZU, +420 603 203 703; mrackovak@rektorat.czu.cz](mailto:mrackovak@rektorat.czu.cz)